UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

Vigesima prima causa. Ter septena docet vestes gestare decentes. Quinque quæstiones XXI. causæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

CAVSA XXI.

Archipresbyter cujuſdam eccleſiæ præpoſituram alterius accepit, nec priorem vult relinquere: ſæcularium quoque negotiorum procurator efficitur: claris & fulgidis veſtibus ſe exornans, ab Epiſcopo ſuo corripitur, relicto officio ſuo ad ſæcularem judicem habet confugium.

1 *Primum quæritur, an clericus in duabus eccleſiis poſſit conſcribi.*
2 *Secundò, ſi unam voluerit relinquere, an liceat ei ad aliam tranſire.*
3 *Tertiò, an procurationes ſæcularium negotiorum clericis liceat ſuſcipere.*
4 *Quartò, an claris & fulgidis veſtibus eis ornari expediat.*
5 *Quintò, an ab Epiſcopo correpti ſuum officium relinquere, & ad ſæcularem judicem confugere valeant.*

QVÆSTIO I.

I*N duabus eccleſiis aliquem connumerari poſſe*, ſeptima ſynodus *prohibet, dicens, c.15.*

C. I. ¶ *In duabus eccleſiis clericus conſcribi nullo modo debet.*

CLericus *a* ab inſtanti tempore non connumeretur in duabus eccleſiis. Negotiationis enim hoc eſt, & turpis *b* lucri proprium, & ab eccleſiaſtica conſuetudine penitus alienum. Audivimus enim ex ipſa Dominica *c* voce, quòd nemo poteſt duobus Dominis ſervire. Aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet. Vnuſquiſq; enim ſecundùm Apoſtolicam *d* vocem in quo vocatus eſt, in hoc debet manere, & in una locari eccleſia. Quæ enim per turpe lucrum in eccleſiaſticis rebus efficiuntur, aliena conſiſtunt à Deo: ad vitæ verò hujus neceſſitatem ſtudia ſunt diverſa. Ex his ergo, qui voluerit, acquirat corporis opportuna. Ait enim Apoſtolus: [Ad ea, quæ mihi opus erant, & his qui mecum ſunt, miniſtraverunt manus iſtæ.] Et hæc quidem in hac à Deo ſervanda 1 urbe. Cæterùm in villis 2, quæ foris ſunt, propter inopiam hominum indulgeatur.

1 ¶ Deo ſervanda] *Antea legebatur,* in hac urbe ſervandum. *Emendatum eſt ex Anaſtaſii exemplaribus: Græcè enim eſt,* ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει. *Apud Ivonem eſt,* in hac ſervanda urbe.

2 ¶ Villis] *Græcè eſt,* χωρίοις, *quod latius patet. Significat enim ſæpe regiones.*

Sed duæ eccleſiæ intelliguntur eccleſiæ duarum civitatum, in quibus nullus debet conſcribi.

C. II. ¶ *De eodem.*

Vnde in Chalcedonenſi *e* concilio, *cap.10. ſtatutum eſt.*

CLericum in duarum eccleſiis civitatum eodem tempore conſcribi non oportet.

Sed f econtrà nonnunquam Epiſcopus civitatis unius, efficitur Archiepiſcopus alterius civitatis, nec tamen priorem eccleſiam deſerit: ſed prior eccleſia, quaſi commendata relinquitur, ſecunda, quaſi titulata habetur.

C. III. ¶ *In una eccleſia titulatus, alteram ſibi commendatam poteſt habere.*

Vnde Leo IV. *ſcribit.*

QVi plures eccleſias retinet, unam quidem titulatam, aliam verò ſub commendatione retinere debet.

a *Anſelm. lib.7. cap.98. Ivo part. 6. c.31.* b *al. commodi.*] αἰσχροκερδείας. c *Matt.6.* d *1. Cor.7.* e *Et in Aquiſg. c.50. Burch. l.2. c.96. Ivo p.6. c.173.* f *Agitur de hac re ſup. diſt.70. cap. fin. & 16. quæſt.7. per laicos.*

C. IV. ¶ *Duobus monaſteriis unus Abbas præeſſe non poteſt.*

Sic & illud Agathenſis concilii *a, cap.57. intelligendum eſt.*

VNum *b* Abbatem duobus monaſteriis præſidere interdicimus.

Poteſt etiam utrique tanquam titulata c præeſſe, ſed [illegible] ciali, non communi.

C. V. ¶ *Unus Epiſcopus duabus præficitur eccleſiis.*

Vnde Gregorius *libr. 2. epiſt. 13. ſeu cap.52. ad Agnellum Epiſcopum.*

RElatio *d* cleri ſimul & populi Tarracinenſis [illegible] valde lætificat, ob hoc quòd de tua fraternitate [illegible] na teſtatur. Et quia defuncto Petro Pontifice ſuo, [illegible] cardinalem poſtulant conſtitui ſacerdotem, eorum [illegible] neceſſariò complenda eſſe prævidimus. *& infra.* ¶ [illegible] igitur mentis intentione ita lucrum animarum Do[illegible] ſtro facere feſtinato, ut digna te merces ante ejus [illegible] ſpectum in die tributionis inveniat. Quidquid [illegible] prædictæ rebus eccleſiæ, vel ejus patrimonio, [illegible] ordinatione, promotionéve, & omnibus generaliter [illegible] cum pertinentibus ſolerter, atq; canonicè ordina[illegible] cereq; provideris, liberam habebis (quippe ut [illegible] proprius) modis omnibus facultatem.

¶ *Alia eſt ſententia B. Gregorii, ac Gratianus putare [illegible] Hunc enim Agnellum, qui antea fundorum erat Epiſcopus, [illegible] ea civitas ab hoſte eſſet vaſtata, Tarracinæ Cardinalem conſ[illegible] cerdotem, ut in ſequenti capite. De qua re notatum eſt [illegible] diſtinct.71. cap. fraternitatem.*

1 ¶ Tarracinenſis] *Sic eſt emendatum ex vetuſ[illegible] vulgatum eſſet,* Tarraconenſis gentis. *In originali autem [illegible]* Tarracinæ degentis.

C. VI.

ILlud *e* quoque fraternitatem tuam ſcire [illegible] quoniam ſic te prædictæ Tarracinenſis eccleſiæ [illegible] nalem eſſe conſtituimus ſacerdotem, ut & Fundenſis [illegible] cleſiæ Pontifex eſſe non deſinas, nec curam [illegible] nemq; ejus prætereas: quia ita fraternitatem [illegible] dictæ Tarracinenſi eccleſiæ, ſicut præfati ſumus, [illegible] præcipimus, ut antedictæ Fundenſis eccleſiæ [illegible] teſtatémve nullo modo ſubtrahamus.

¶ *In vetuſtis codicibus hoc eſt conjunctum ſuperiori [illegible] dum in ipſa epiſtola, & apud Anſelmum.*

Non enim poteſt utriq; præſidere, tanquam titulata, [illegible] quam commendatæ, alteri verò tanquam titulata præ[illegible]

QVÆSTIO II.

1 QVi *verò relicta ſua eccleſia ad aliam [illegible]*
ps *rit, nequaquam ſine dimiſſoriis literis ſui Epi[illegible] ſcipiatur.*

C. I. ¶ *Sine dimiſſoriis literis in aliena eccleſia clericus non ordinetur.*

Vnde in ſexta ſynodo f, *cap.17. legitur.*

QVoniam diverſarum eccleſiarum clerici [illegible] quibus ordinati ſunt, eccleſias relinquentes [illegible] alios concurrunt Epiſcopos, & ignorante 1 Epiſ[illegible] proprio in alienis conſtituuntur eccleſiis, ubi [illegible] git 2 eos ſine ſui examinatione permanere, [illegible] mus amodò, ut nullus clericorum omninò, in [illegible] que gradu ſit, licentiam habeat ſine dimiſſoriis [illegible] ſui Epiſcopi in altera conſtitui eccleſia. Quia [illegible] amodò non obſervaverit, ad opprobrium ejus [illegible] dinaverit eum, deponatur, tam ipſe, quàm qui eum [illegible] ratione ſuſceperit.

a *In concil. Epaunen. c.9.* b *Burch. l.1. c.81. Ivo p[illegible]* *& p.6. c.99.* c *al. titulata.* d *Anſel. l.5. c.21. [illegible]* e *Anſ. ibid.* f *Et in 7. c.10.*

1 ¶ Ignorante] *Græcè eſt*, γνώμης δίχα τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. *id eſt*, ſententia proprii Epiſcopi.

2 ¶ Vbi contingit] *Græcè legitur*. ἐκ τούτου τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταστῆναι. *id eſt*, atque hinc evenit, ut ipſi reddantur non ſubjecti.

3 ¶ Ad opprobrium ejus] *Græcè eſt*, ἐπεὶ δὲ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλαττόμενος, ἀλλὰ καταισχύνων, τὸ γεῖν αὐτῷ, τὸν τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθηκότα, καθαιρείσθω. *id eſt*, Nam qui à præſenti tempore hoc non obſervat, ſed quantum in ſe eſt, eum, qui ipſi manus impoſuit, dedecorat, deponatur, &c.

C. II. ¶ *Ad aliam eccleſiam tranſire clerico non licet, ſi propriis miniſteriis ſua fuerit deſtituta.*

Item ex concilio Hiſpalenſi II. *cap. 3.*

PLacuit ut ſi quis clericus miniſteriis eccleſiæ propriæ deſtitutus ad aliam tranſitum fecerit, compellente, ad quem fugerit, ſacerdote, ad eccleſiam, quam prius incoluerat, remittatur. Qui verò eum ſuſceperit, nec ſtatim ſine ullo niſu exceptionis ad propriam eccleſiam remittendum elegerit, quamdiu eum reſtituat, communione ſe privatum agnoſcat. Deſertorem autem clericum cingulo honoris, atque ordinis ſui exutum, aliquo tempore monaſterio relegari convenit, ſicque poſtea in miniſterium eccleſiaſtici ordinis revocari. Nam non poterit in talibus propagationis 1 aboleri licentia, niſi fuerit in eis propter correptionem diſciplinæ ſubſecuta correctio.

1 ¶ Propagationis] *In conciliorum editionibus & codicibus Vaticanis partim eſt*, propagationis, *partim* pervagationis. *In codice verò Lucenſi regio legitur*, prævaricationis.

¶ *Objicitur autem illud* Chalcedonenſis *a* concilii, *c. 10.*

C. III. ¶ *Nihil commune habeat cum eccleſia priori, qui de una ad aliam translatus eſt.*

2 ps SI quis jam translatus eſt ab alia eccleſia in aliam, nihil habeat commune cum priore eccleſia, ſive ſub hac eccleſia conſtitutis martyriis, ſive in parochiis *b*, ſive xenodochiis, aut eorum negotiis. Eos verò, qui auſi fuerint poſt ordinationem hujus magnæ & univerſalis ſynodi agere, quæ prohibita ſunt, ſtatuit ſancta ſynodus cadere de proprio gradu.

Sed aliud eſt transferri, atq; aliud propria temeritate tranſire. Illud Apoſtolica auctoritate fieri licet, hoc verò omnimodis prohibetur.

3 pars. *Sicut autem duabus eccleſiis unus præponi non debet, ita eccleſia inter plures dividi non valet.*

C. IV. ¶ *Vna eccleſia duobus ſacerdotibus dividi non poteſt.*

Vnde in Rhemenſi concilio *legitur*.

SIcut *c* in unaquaque eccleſia unus Presbyter debet eſſe, ita ipſa, quæ ſponſa, vel uxor ejus dicitur, non poteſt dividi inter plures Presbyteros, ſed unum tantummodo habebit ſacerdotem, qui eam caſtè & ſyncerè regat. Vnde interdicimus, ut nullus præſumat eccleſiam inter duos vel plures dividere: quia eccleſia Chriſti uxor & ſponſa debet eſſe, non ſcortum, ſicut Calixtus Papa teſtatur.

4 pars. *Conductitiis quoq; Presbyteris eccleſia committi non debet.*

C. V. ¶ *Conductitiis Presbyteris eccleſia non committatur.*

Vnde Innocentius II. in ſynodo *d* Romana, *c. 10.*

PRæcipimus etiam, ne conductitiis Presbyteris eccleſiæ committantur: & unaquæque eccleſia, cui facultas ſuppetit, proprium habeat ſacerdotem.

a *Ex in Aquiſgr. c. 10.* b *al. prochiis.*] *orig.* c *Burch. l. 3. c. 45. Ivo p. 3. c. 59. Pann. l. 2. c. 44.* d *7. q. 1. ſicut. & in concil. Eugenii III. c. 10.*

¶ *Hoc caput iiſdem verbis repetit Eugenius III. in concilio Lateranenſi, quod extat in Vaticana bibliotheca.*

QVÆSTIO III.

QVod autem clerici ſæcularium negotiorum procuratores eſſe non valeant, *auctoritate* Carthaginenſis concilii I. *probatur: in quo Nicaſius* 1 *Epiſcopus Caluſitanus dixiſſe legitur, cap. 6.*

1 ¶ Nicaſius] *Emendata eſt hæc inſcriptio ex ipſo concilio, & vetuſtis Gratiani codicibus, cùm antea mendosè legeretur*, Nicolaus Papa Epiſcopis Caſtilianis. *Pertinet autem hic titulus ad cap. credo proximè poſt paleam interjectam ſequens.*

C. I. PALEA.

PErvenit in ſanctam ſynodum *a*, quia de eis qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam alienarum poſſeſſionum conductione, & ſæculares cauſas ſuſcipiunt: & ſeipſos quidem à miniſteriis ſanctis per deſidiam ſeparant; ad domus autem ſæcularium concurrunt, & ſubſtantiarum eorum gubernationes avaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decrevit igitur ſancta & magna ſynodus, neminem deinceps eorum, hoc eſt, non Epiſcopum, ſive clericum, aut monachum conducere poſſeſſiones, aut miſceri ſæcularibus procurationibus: niſi fortè, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, ſive procurationes inexcuſabiles attrahantur: aut cui ipſius civitatis Epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula: vel orphanorum, aut viduarum, quæ indefenſæ ſunt, aut earum perſonarum, quæ maximè eccleſiaſtico indigent adminiculo propter timorem Dei. Si quis verò tranſgreſſus fuerit hæc ſtatuta, correctioni *b* eccleſiaſticæ ſubjaceat.

¶ *Hic idem Canon tertius concilii Chalcedonenſis affertur ſupr. diſt. 86. c. fin. ex alia verſione. Abeſt autem hæc palea à collatis exemplaribus exceptis duobus.*

C. II. ¶ *Qui clero annexi ſunt, ſæcularium poſſeſſionum procuratores non fiant.*

CRedo *c* placere ſuggeſtionem meam ſanctitati veſtræ, & diſplicere vobis, ut qui ſerviunt Deo, & annexi ſunt clero, accedant ad actiones *d*, ſeu adminiſtrationes, vel procurationes domorum. Gratus Epiſcopus dixit, & Apoſtolorum ſtatuta ſunt, quæ dicunt: [* Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.] Proinde aut clerici ſint ſine actionibus domorum, aut actores ſine officio clericorum. Vniverſi dixerunt; hoc obſervamus.

C. III. ¶ *De eodem.*

Item ex concilio Carthaginenſi III. *c. 15.*

PLacuit *e*, ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel clerici non ſunt conductores, neque procuratores, neque ullo turpi vel inhoneſto negotio victum quærant: quia reſpicere debent ſcriptum eſſe: [*f* Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.]

C. IV. ¶ *Sæcularium negotiorum procurationem clerici non ſuſcipiant.*

Item ex epiſtola Cypriani *ad Presbyteros, & Diaconos, & plebem Furnitanorum, lib. 1. epiſt. 9.*

CYprianus *g* Presbyteris, & Diaconis, & plebi Furnis conſiſtentibus *h* ſalutem. Iampridem in concilio Epiſcoporum eſt ſtatutum, ne quis de clericis, & Dei miniſtris tutorem, vel curatorem teſtamento ſuo conſtituat *i*: quando ſinguli divino ſacerdotio honorati, & in clerico miniſterio conſtituti, non niſi altari, & ſa-

a *In conc. Chalced. cap. 3. ſupr. diſt. 86. pervenit. Burch. l. 2. c. 145. Ivo p. 6. c. 224.* b *al. correptioni.* c *ſupr. diſt. 45. magnus. Bur. l. 2. c. 150.* d *al. actus.* * *2. Timoth. 2.* e *Anſelm. l. 3. c. 151. Bur. l. 2. c. 151. Ivo p. 6. c. 142.* f *2. Timoth. 2.* g *Ivo p. 6. c. 393.* h *conſiſtenti.* i *al. nominaverit.*

crificiis deſervire, & precibus atque orationibus vacare
debeant. Scriptum eſt enim: [* Nemo militans Deo ob-
ligat ſe negotiis *a* ſæcularibus, ut poſſit placere ei, qui *b*
ſe probavit.] *& infrà.* ¶ Quod Epiſcopi & anteceſſores
noſtri religioſè conſiderantes, ſalubriter providentes cen-
ſuerunt, ne quis frater excedens, ad tutelam vel curam
clericum nominaret: ac ſi quis hoc feciſſet, non offerre-
tur pro eo, nec ſacrificium pro dormitione ejus celebrare-
tur. Neque *c* enim apud altare Dei meretur nominari
in ſacerdotum prece, qui ab altari ſacerdotes & miniſtros
voluit avocare.

C. V. ¶ *Non licet clericis mollitiis & ſæcularibus rebus obligari.*

Item ex eadem.

MOllitiis 1, & *d* laqueis ſæcularibus obligari non debent, qui divinis rebus, & ſpiritualibus occupati, ab eccleſia recedere, & ad terrenos & ſæculares actus vacare non poſſunt.

1 ¶ Mollitiis] *Vera lectio eſt,* moleſtiis. *Sed quia eſt initium capitis, non eſt mutatum: alia autem nonnulla & in antecedenti capite emendata ſunt.*

C. VI. ¶ *Sæcularibus negotiis clerici non alligentur.*

Item ex eadem.

HI *e*, qui in eccleſia Domini ad *f* ordinationem clericam 1 promoventur, in nullo adminiſtratione divina avocentur, nec moleſtiis & negotiis ſæcularibus alligentur 2: ſed in honore ſportulantium fratrum, tanquam decimas ex fructibus accipientes, ab altari & ſacrificiis non recedant, ſed die ac nocte cœleſtibus rebus, & ſpiritualibus ſerviant.

1 ¶ Clericam] *Reſtituta eſt vera lectio Cypriani, quam manuſcripti vetuſtiſſimi codices retinent. Et lib. 2 epiſt. 5. bis, & l. 3. epiſt. 21. prope finem, in omnibus Cypriani codicibus legitur,* ordinatio clerica, & epiſtolæ clericæ.

2 ¶ Alligentur] *Emendatus & locupletatus eſt hic locus ex Originali impreſſo & manuſcripto.*

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item, ut ſuprà Cyprianus *ibidem.*

SAcerdotium *g* decretum religioſè & neceſſariè factum ſervetur à nobis; ſimul & cæteris fratribus detur exemplum, ne quis ſacerdotes & miniſtros Dei, altari ejus, & eccleſiæ vacantes, ad ſæculares moleſtias devocet. Obſervari enim de cætero poterit, ne ultra hoc fiat circa perſonam clericorum, ſi quod nunc factum eſt, fuerit vindicatum.

QVÆSTIO IV.

QVod verò fulgidis & claris veſtibus eis ornari non liceat, in ſeptima ſynodo *jubetur: in qua ſic ſtatutum eſt, cap. 16.*

C. I. ¶ *Corripiantur clerici, qui unguentis, & claris veſtibus, & fulgidis laſciviunt.*

OMnis *h* jactantia & ornatura corporalis à ſacramento ordine aliena eſt. Eos ergo Epiſcopos, vel clericos, qui ſe fulgidis & claris veſtibus ornant, emendari oportet. Quòd ſi in hoc permanſerint, epitimio tradantur. Similiter & eos, qui unguentis inunguntur. ¶ Quoniam verò radice amaritudinis exorta contaminatio facta eſt in eccleſia catholica, Chriſtianos calumniantium hæreſis 1, & hi, qui hanc receperunt, non ſolùm imaginarias *i* picturas abominati ſunt, ſed etiam omnem reverentiam repulerunt, eos, qui religioſè ac piè vivunt, offendentes (ac per hoc completur in eis, quod ſcriptum eſt, *k* [Abominatio eſt peccatori Dei cultus.]) Igitur, ſi inventi fuerint deridentes eos, qui vilibus & religioſis veſtibus amicti ſunt, per epitimium corrigantur. ¶ A priſcis enim uſque temporibus omnis ſacratus vir cum mediocri & vili *a* veſte converſabatur. Omne quippe, quod non propter neceſſitatem ſuam ſed propter venuſtatem accipitur, elationis habet calumniam, quemadmodum magnus ait Baſilius *b*. Sed neque ex ſericis [...]turis veſtem quis variatam induebat, neque apponebat variorum colorum ornamenta in ſummitate *c* veſtimentorum. Audierant enim ex Deiſona lingua, quia [Qui mollibus veſtiuntur, in domibus Regum ſunt.]

1 ¶ Hæreſis] *Cùm antea legeretur,* hæreticorum, [...] *emendatum ex Anaſtaſio, & Ivone, & reſpondet Græc[...]* αἱρέσεις: *atque ex iiſdem nonnulla alia ſunt reſtituta.*

C. II. ¶ *Clerici ſive in itinere ambulantes, ſive alibi degentes, congruis ſibi veſtibus utantur.*

Item ex ſynodo ſexta, *cap. 27.*

NVllus eorum, qui connumerantur in clero, veſtitum indecens habeat, ſive in civitate degens, [...] itinere ambulans, ſed ſtolis utatur, quæ conceſſa [...]ricis. Si verò quis tale quid fecerit, per unam hebdomadam ſuſpendatur *e*.

C. III. ¶ *Non ſæcularibus veſtibus, ſed ordini ſuo convenientibus clerici utantur.*

Item Zacharias Papa *in ſynodo Romana, cap. 3.*

EPiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ſæcularibus ind[...] non utantur, niſi, ut condecet, tunica ſacerdotali [...] neque dum ambulaverint in civitate, aut in via, [...] plateis, ſine operimento præſumant ambulare, [...] itinere longo ambulaverint: quia ſicut mulier [...] eccleſia non velato capite, deturpat caput ſuum, [...] poſtoli *f* vocem, ita ſacerdos ſine operimento [...] ſacerdotium ſuum. Quòd ſi temerè præſumpſerit [...]tra ſtatuta agere, communione privetur, donec, [...] tuta ſunt, adimplere maturet.

¶ *Hæc ſynodus à Zacharia Papa habita extat in [...] ticana & Regienſi.*

C. IV. ¶ *Extra domum ſine proprio veſtu ſacerdotes non appareant.*

Item Leo Papa IV. *in ſynodo Romana, c. 11.*

SIne *g* ornatu ſacerdotali extra domos ſacerdotes [...] parere non convenit, ne, ut aliquis ſæcularium [...]rias patiantur: ſed ea ſolummodo, quæ per [...]ſtituta videntur, obſervet. Contrarius denique [...] aut deſinat, aut canonicæ ſubjaceat diſciplinæ.

C. V. ¶ *Careant beneficiis eccleſiaſticis, qui corrigi ab Epiſcopis contemnunt.*

Item Innocentius Papa II. *in concilio Lateranenſi* h, *cap. 4.*

PRæcipimus *i*, ut tam Epiſcopi, quàm clerici [...] mentis, in habitu corporis, Deo & hominibus [...]re ſtudeant, & nec in ſuperfluitate, ſciſſura 1, [...]re veſtium, nec in tonſura intuentium (quorum [...] exemplum eſſe debent) offendant aſpectum, [...] quod eorum deceat ſanctitatem, præ ſe ferant: [...] moniti ab Epiſcopis emendare noluerint, eccleſiaſticis [...]reant beneficiis.

¶ *Hoc caput editum eſt ab Innocentio II. in conc. La[...] deinde ab Eugenio III. in concilio Romano eſt innovatum.*

1 ¶ Sciſſura] *Hæc vox non eſt in concilio Innocentii, [...] autem Eugenii in Exemplari Gallico legitur* fiſſura. [...] *autem,* ſciſſuræ: *& in nonnullis Gratiani vetuſtis [...]* fiſſuræ.

* *2. Tim. 2.* a *al. moleſtiis.* b *al. cui.* c *Diſt. 88.* d *Ivo p. 6. c. 394.* e *Ivo p. 6. c. 395.* f *al. ordinatione cler. 1.* g *al. Sacerdotum.] vera lectio. Ivo p. 6. c. 396.* h *Anſ. l. 6. c. 195. Ivo p. 5. ca. 135.* i *al. imaginum.* k *Eccl. 1.*

a καὶ σεμνῆς. b *In reg. brev. c. 49.* c [...] ἀφοριζέσθω [...] ἐν τοῖς ἄκροις. d *Matth. 11.* e [...] *ſegregetur.* f *1. Cor. 11.* g *Anſel. l. 7. cap. 16[...]* h *Et conc. Eugenii III. c. 2.* i *Panm. l. 3. c. 14[...]*

QVÆSTIO V.

SVum verò Epiſcopum relinquere, & ab officio ſuo diſcedere, atq; ad ſæcularem judicem confugere nulli licet.

C. I. ¶ *Clericus ad judicem ſæcularem confugiens de communione eccleſiæ depellatur.*

Vnde in Agathenſi concilio, *c.8. legitur.*

PLacuit *a*, ut clericus, ſi relicto officio ſuo propter diſtrictionem ad ſæcularem judicem 1 fortaſſe confugerit, & is, ad quem recurrit, ſolatium ei defenſionis impenderit, cum eodem de eccleſiæ communione pellatur.

1 ¶ Iudicem] *Sic in recentioribus conciliorum Colonienſibus editionibus: ſed à vetuſtioribus, & codicibus Vaticanis, & capitulari abeſt vox iſta.*

C. II. ¶ *Presbyter vel Diaconus ab Epiſcopo depoſitus Imperatorem non adeat.*

Item ex concilio Antiocheno *b*, *cap. 12.*

I. SI *c* quis à proprio Epiſcopo depoſitus Presbyter vel Diaconus, aut etiam ſi à ſynodo quilibet Epiſcopus fuerit exautoratus, moleſtiam Imperialibus auribus inferre non præſumat, ſed ad majorem Epiſcoporum ſynodum ſeſe convertat, & quæ ſe putat habere juſta, in eorum concilio alleget, atque ab his de ſe exſpectet, quæ fuerit deprompta ſententia. Quòd ſi deficiens puſillanimitate hoc noluerit facere, ſed importunus fuerit Imperatori, hujuſmodi nullam veniam habeat, neque locum ullius aſſertionis ſuæ, nec ſpem recipiendi gradus habeat in futurum.

C. III. ¶ *Non defenſetur ab aliquo, qui Epiſcoporum judicio damnatur.*

Item ex concilio Carthaginenſi V. *cap. 2.*

II. SI *d* quis cujuslibet honoris clericus judicio Epiſcoporum pro quocunque crimine fuerit damnatus, non liceat eum ſive ab eccleſiis, quibus præfuit, ſive à quolibet homine defenſari: interpoſita pœna damni pecuniæ, atque honoris; quo nec ætatem, nec ſexum excuſandum eſſe præcipimus.

C. IV. ¶ *Communione privetur, qui eccleſiaſticæ diſciplinæ regulam fugientem diſpenſare præſumit.*

Item ex concilio Arelatenſi, *cap. 4.*

SI fortè aliquis clericorum regulam diſciplinæ eccleſiaſticæ ſubterfugiens fuerit evagatus, quicunque eum ſuſceperit, & non ſolùm Pontifici ſuo non reconciliaverit, ſed magis defenſare præſumpſerit, eccleſiæ communione privetur.

C. V. ¶ *Spe reconciliationis careat, qui ab Epiſcopis condemnatus Imperatorem adierit.*

Item ex concilio Martini Papæ *e*, *cap.35.*

III. SI *f* quis Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus excommunicatus, in concilio injuſtè ſe queritur condemnatum, ad majorem 1 Epiſcoporum ſynodum revertatur; & eorum inquiſitionem, & judicium expectans, ſi quas ſe juſtas cauſas habere putat, illis exponat. Si autem contempſerit, & importans *g* ſe palatio, aures Principum inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit pervenire, neque ſpem futuræ reconciliationis habebit.

1 ¶ Majorem] *Antea legebatur*, majorum Epiſcoporum concilium. *Emendatum eſt ex codice Lucenſi regio, quoniam concordat cum Canone Antiocheno ſupr. ea. ſi quis à proprio. unde videtur ſumptum.*

a *In Cap.l.6.c.143.* b *Et in Aquiſgran. c.74.* c *Burc. l.2.c.180. Ivo p.6.c.225.* d *Deuſdedit p.4.* e *In Capitulis ſynod. Grac. Mar. Bracar. c.35.* f *Concord. ſupr. ea. cap. ſi quis à propria.* g *al. importunans.*] *al. importunus palatio.*

C. VI. ¶ *Epiſcoporum cauſæ coram Principibus examinari non debent.*

Item Gregorius *Conſtantinæ Auguſtæ, lib.4. epiſt.14.*

SI *a* Epiſcoporum cauſæ mihi commiſſorum apud piiſſimos dominos aliorum patrociniis diſponuntur, infelix ego in eccleſia iſta quid facio? Sed ut Epiſcopi mei deſpiciant, & contra me refugium ad ſæculares judices habeant, omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breviter ſuggero, quia aliquantulum exſpecto, & ſi ad me diu venire diſtulerint *b*, exercere in eos *c* diſtrictionem canonicam nullo modo ceſſabo.

¶ *In vulgatis & pleriſq; manuſcriptis legitur*, Conſtantino Auguſto. *Emendatum eſt ex uno vetuſto Gratiani, & altero epiſtolarum B. Gregorii: licet in editionibus illarum ſit,* Conſtantiæ Auguſtæ. *Nam uxorem Mauritii Imperatoris, ad quam ſcribit B. Gregorius, Conſtantinam vocatam eſſe teſtantur Zonaras, Nicephorus, Cedrenus, & Anaſtaſius bibliothecarius: & Ioannes Diaconus in vita B. Gregorii l.3. num.51. referens epiſtolam, ex qua ſumptum eſt hoc caput, Conſtantinæ Auguſtæ ſcriptam aſſerit.*

CAVSA XXII.

QVidam Epiſcopus juravit falſum, quòd putabat verum: quo comperto, Archidiaconus ejus juravit ſe nunquam præſtiturum ei obedientiam. Compellitur Archidiaconus ab Epiſcopo ad exhibendam ſibi conſuetam reverentiam. Accuſatur Epiſcopus de duplici perjurio, & de eo, quòd falſum juravit, & quia Archidiaconum ad pejerandum compellit.

1 *Primò quæritur, an juramentum ſit præſtandum, an non.*

2 *Secundò, ſi ſit perjurus, qui jurat falſum, quod putabat verum.*

3 *Tertiò, ſi licuit Archidiacono denegare Epiſcopo conſuetam obedientiam.*

4 *Quartò, ſi conſtiterit eſſe illicitum quod juravit Archidiaconus, an ſit ſervandum.*

5 *Quintò, ſi conſtiterit illud ſervandum eſſe, an Epiſcopus ſit reus perjurii, qui contra juramentum Archidiaconum ſuum ire compellit.*

QVÆSTIO I.

1 ps *QVòd juramentum præſtandum non ſit, auctoritate Canonicæ ſcripturæ probatur. Ait enim Chriſtus in evangelio diſcipulis,* d [*Sit ſermo veſter, Eſt, eſt; non, non: quod autem amplius eſt, à malo eſt.*] *Item Iacobus* e *in epiſtola* [*Ante omnia fratres mei nolite jurare omninò.*] *Utraq; auctoritate juramentum prohibetur præſtare. Sed aliud eſt ad juramentum ſponte accedere, aliud, vel ad aſſerendam innocentiam ſuam; vel ad pacis fœdera confirmanda, vel ad perſuadendum auditoribus, quando pigri ſunt credere, quod eis utile eſt juramentum offerre. Primum prohibetur, ſecundum conceditur. Non enim jurare omninò peccatum eſt.*

C. I. ¶ *Iuramentum pro fœdere pacis eſt faciendum.*

Vnde in concilio Toletano VIII. *c. 2. legitur.*

OMne *f* quod in pacis fœdera venit, tunc ſolidius ſubſiſtit, cùm juramenti hoc interpoſitio roborat. Sed & omne quod amicorum animos conciliat, tunc fidelius *g* durat, cùm eos ſacramenti vincula ligant. Omne etiam quod teſtibus *h* aſtipulatur, tunc verius conſtat, cùm id adjectio jurationis affirmat. Quòd ſi & teſtis 1

a *Ioan. Diac. l.3. c.51.* b *al. diſtulerit.*] *orig.* c *in eo.*] *orig.* d *Matt.5.* e *Iac.5.* f *Ivo p.12. c.2. Pann. l.8. ca.83.* g *al. fixius.* h *al. teſtis.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN